

Aansluiting Moorslede Noord

Aquafinproject 22.314

Archeologienota

Programma van Maatregelen

Projectcode: 2017F356

Jasmine

CRYNS

Pieter

LALOO

Project:

Moorslede Noord-Roeselaarsestraat Aquafinproject 22.314

Opdrachtgever:

Aquafin nv
Dijkstraat 8
2630 Aartselaar
BTW BE0440 691 388

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Jasmine Cryns, Pieter Laloo

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

Inhoud.....	2
Figuren	3
Inleiding	4
Programma van maatregelen	5
Hoofdstuk 1. Gemotiveerd advies over maatregelen	5
1.1. Volledigheid van uitgevoerde onderzoek.....	5
1.2. De afwezigheid van een archeologische site	6
1.3. De Impactbepaling.....	7
1.4. Waardering van een archeologische site	8
1.5. Maatregelen.....	9
Hoofdstuk 2: Programma van Maatregelen	10
2.1. PVM voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	10
2.1.1. Administratieve gegevens.....	10
2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	11
2.3. Onderzoeksstrategie, -methode en-technieken.....	12
2.4. Criteria bepaling onderzoekshandelingen vervolgonderzoek.....	15

Figuren

Figuur 1.1-1 Procesverloop van het archeologische (voor)onderzoek zoals van toepassing op dit project (aangepast naar de CGP v 2.0, figuur 1). De fel groen gekleurde kaders geven de huidige stand van het proces weer. De grijze delen betreffen het verder archeologisch onderzoek na bekrachtiging van de archeologienota.	5
Figuur 1.2-1 Overzicht ligging zones 1 t.e.m. 17.	6
Figuur 1.3-1 Modelprofiel afpaling en inrichting werkzone op privaatpercelen (© Aquafin).	8
Figuur 2.1-1 Zones 1-6 voor archeologisch vervolgonderzoek aangeduid op de GRB-basiskaart (© Geopunt)	10
Figuur 2.1-1 Zones 1-6 voor archeologisch vervolgonderzoek aangeduid op de topografische kaart (© Geopunt).....	11
Figuur 2.3-1 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 1 en 2 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).	12
Figuur 2.3-2 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 3 en 4 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).	13
Figuur 2.3-3 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 5 en 6 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).	13
Figuur 2.3-4 Aanwezigheid WO-1-sporen t.h.v. zone 2 geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).....	14
Figuur 2.3-5 Aanwezigheid WO-1-sporen t.h.v. zone 3 en 4 geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).	15

Inleiding

In opdracht van Aquafin NV werd door GATE een archeologienota opgemaakt, kaderend in (1) een bovengemeentelijk project: aansluiting Moorslede Noord, en (2) 2 gemeentelijke projecten: aanleg van een gescheiden stelsel in de Passendaalsestraat tussen de Elzerijstraat en de Veldstraat, en de aanleg van een gescheiden stelsel in de Oude Molenweg en in de Roeselaarsestraat opwaarts de Passendaalsestraat.

GATE werd door de initiatiefnemer aangesteld om een archeologienota op te maken gezien de drempelwaarden inzake oppervlaktes conform het nieuwe onroerend erfgoeddecreet worden overschreden en het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de stedenbouwkundige vergunning verplicht is. Omwille van economische en maatschappelijke redenen is het momenteel onmogelijk om reeds veldwerk te verrichten daarom betreft dit een archeologienota afgeleverd op basis van een bureauonderzoek. Dit betreft dus een archeologienota met advies tot eventueel uitgesteld traject.

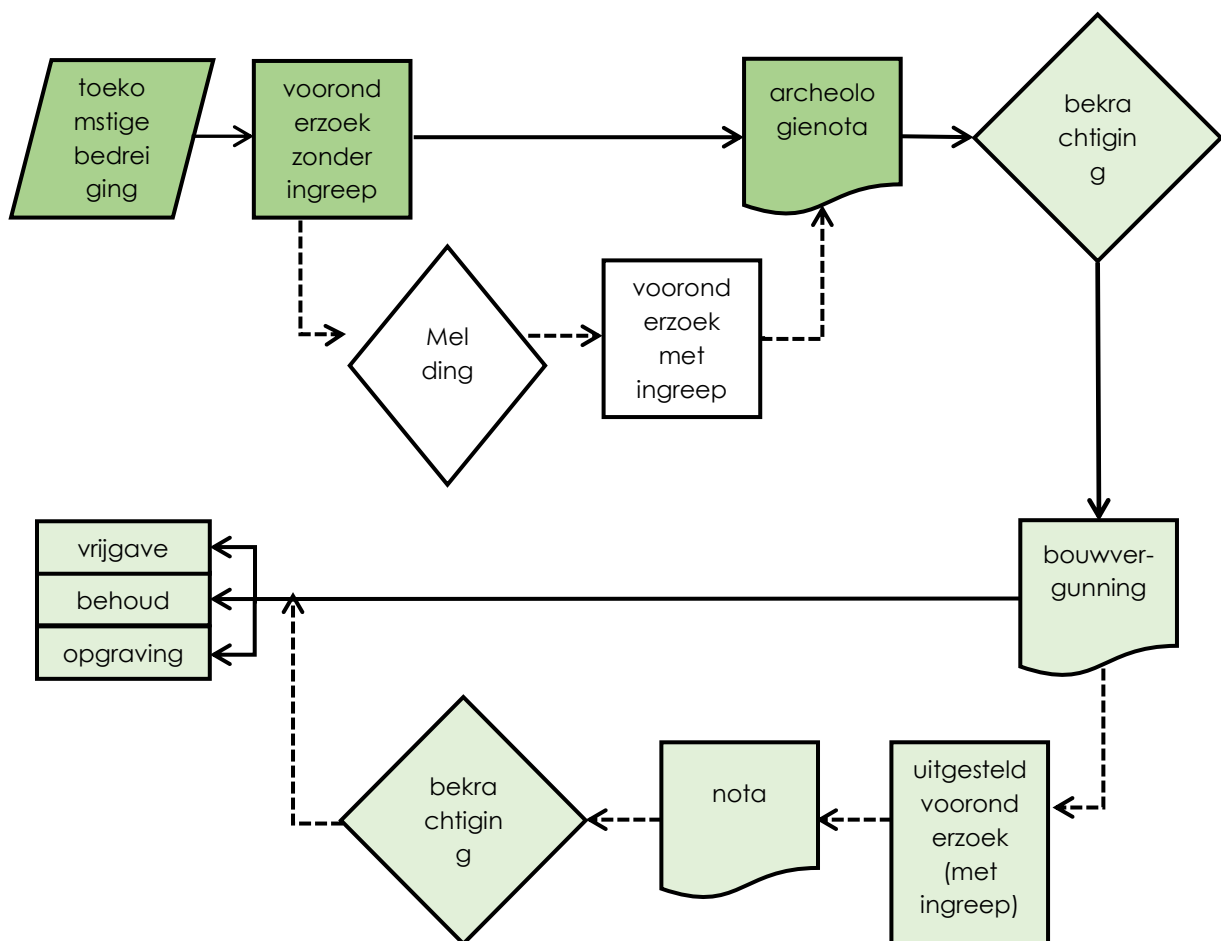
Programma van maatregelen

Hoofdstuk 1. Gemotiveerd advies over maatregelen

1.1. Volledigheid van uitgevoerde onderzoek

Tijdens het bureauonderzoek werd onvoldoende informatie ingewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het onderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies te formuleren.

Het procesverloop dat van toepassing is op het archeologisch onderzoek binnen dit Aquafin-project wordt in onderstaande figuur gevisualiseerd.

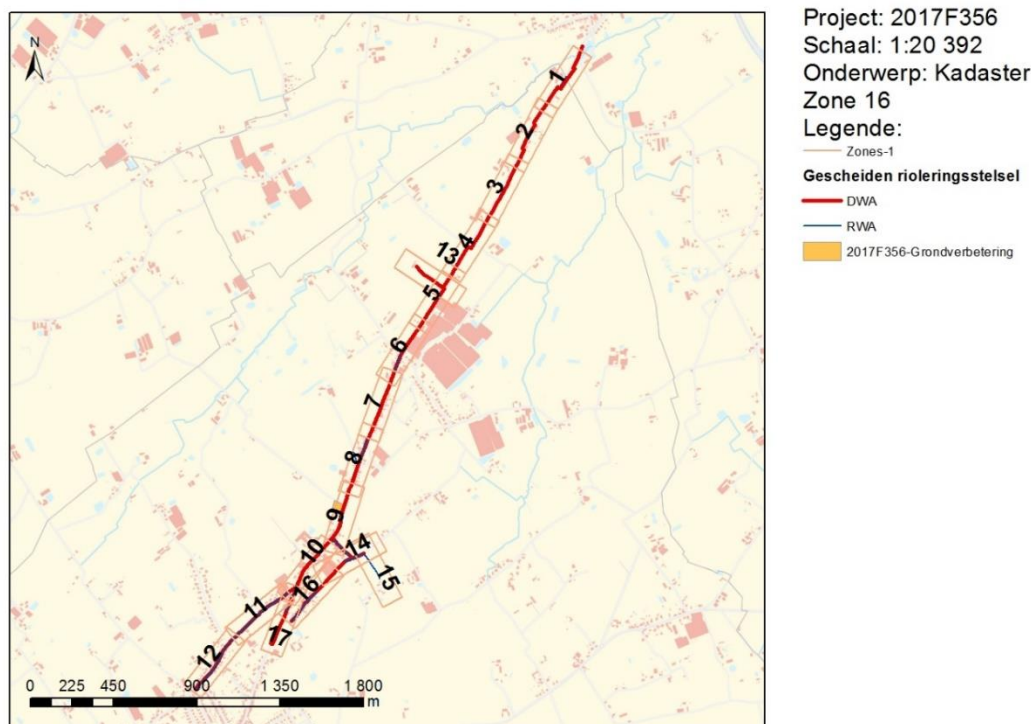

Figuur 1.1-1 Procesverloop van het archeologische (voor)onderzoek zoals van toepassing op dit project (aangepast naar de CGP v 2.0, figuur 1). De fel groen gekleurde kaders geven de huidige stand van het proces weer. De grijze delen betreffen het verder archeologisch onderzoek na bekrachtiging van de archeologienota.

1.2. De afwezigheid van een archeologische site

De werken omvatten een bovengemeentelijk Aquafinproject, de aansluiting Moorslede Noord en twee gemeentelijke projecten, namelijk de aanleg van een gescheiden stelsel in de Passendaalsestraat tussen de Elzerijstraat en de Veldstraat en de aanleg van een gescheiden stelsel in de Oude Molenweg en in de Roeselaarsestraat opwaarts de Passendaalsestraat. Hoofdzakelijk gaat het om de aanleg van een nieuwe dwa-leiding, waarbij de rwa-leiding indien nodig aansluitend (her)-aangelegd wordt (Zone 1 t.e.m. 17). De nieuwe dwa-riolering wordt voorzien van een nieuwe leiding met diameter van 250 mm, en de rwa-leiding met een diameter van 400 à 600mm. Zowel de dwa- als de nieuwe rwa-riolering komen op een gemiddelde diepte van 2,50 à 2,90m t.o.v. het huidige maaiveld te liggen. De verstoringdiepte in deze werkstrook bedraagt ca. 1m. Het huidige maaiveld helt af in de richting van de Roeselare. De rioolbuizen worden aangelegd in een open sleuf van ca. 1,25 à 1,50m breed. De werkzaamheden van de nieuwe sleuven in open veld gebeuren in een werkstrook van 15m breed, met een geplande verstoring tot 1m diep. Ter hoogte van het kruispunt Nettingstraat en Roeselaarsestraat werd een zone geselecteerd voor grondverbetering. Over een oppervlakte van 0,24ha zal de teelaarde worden afgegraven en de ondergrond afgedekt worden met plastic zeil. Vervolgens wordt de zone weer aangevuld met zand (Zone 9).

De geplande werkzaamheden vinden grotendeels plaats ter hoogte van de gebetonneerde Passendaalsestraat, Roeselaarsestraat, Oude Molenweg, Kruiskedreef, en de Spoorwegdreef, waaronder naast de bestaande Aquafin-infrastructuur (rioleringen) ook reeds andere leidingen van Eandis, Telenet en Belgacom aanwezig zijn. Verondersteld wordt dat de top van deze bodems tot een diepte van ca. 0,50 à 1m onder het wegdek reeds verstoord zijn. Voor de zones 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16 en 17 in de bestaande wegenis (zie tabel 1.2-1 – Context2) is bijgevolg geen bijkomend onderzoek noodzakelijk.

Figuur 1.2-1 Overzicht ligging zones 1 t.e.m. 17.

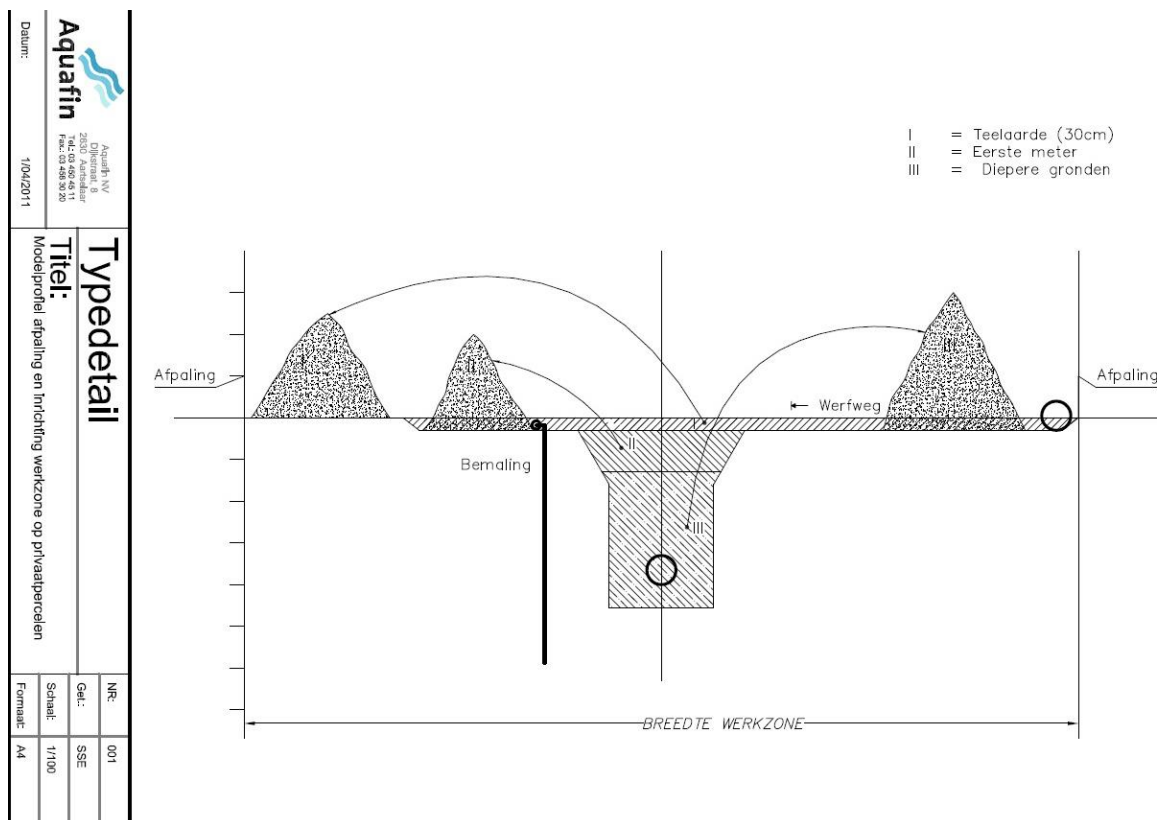
1.3. De Impactbepaling

Voor een gedetailleerde beschrijving van de geplande werken, en alle grondplannen en dwarsprofielen, wordt verwezen naar Deel 2, Hoofdstuk 1.1.3. Beschrijving van de geplande ingrepen.

Zone	Type werkzaamheden	Sleufbreedte collector	Sleufdiepte collector	Breedte werkstrook	Diepte werkstrook	Open veld	Bestaand Gabarit	Archeologische kenniswinst
1	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X		Ja (ter hoogte van open veld)
2	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X	X	Ja (ter hoogte van open veld)
3	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X	X	Ja (ter hoogte van open veld)
4	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X	X	Ja (ter hoogte van open veld)
5	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X	X	Ja (ter hoogte van open veld)
6	DWA en/ DWA+RWA	1,2m à 1,5m/3m	2,5m				X	
7	DWA en/ DWA+RWA	1,2m à 1,5m/3m	2,5m				X	
8	DWA en/ DWA+RWA	1,2m à 1,5m/3m	2,5m				X	
9	DWA en/ DWA+RWA	1,2m à 1,5m/3m	2,5m	10m à 15m	1m	Open veld	X	Ja (ter hoogte van open veld)
10	DWA+RWA	3m	2,5m				X	
11	DWA+RWA	3m	2,5m				X	
12	DWA+RWA	3m	2,5m				X	
13	DWA	1,2m à 1,5m	2,5m	10m à 15m	1m	X		Ja
14	DWA of/ DWA+RWA	1,2m à 1,5m/3m	2,5m				X	
15	RWA	1,2m à 1,5m	2,5m				X	
16	DWA+RWA	3m	2,5m				X	
17	DWA+RWA	3m	2,5m				X	
9	Grondverbetering	Oppervlakte/diepte: 0,24ha/0,2m				X		Ja

Tabel 1.3-1 Overzicht geplande werkzaamheden per zone.

In zone 1, 2, 3, 4, 5, 9 en 13 wordt de nieuwe collector deels in nieuwe sleuven aangelegd met een maximale breedte en diepte van respectievelijk 1,2m en 2,5m. In functie van deze collectorwerken wordt bovendien een ca. 15m brede werkstrook aangelegd naast de weg. Over de ganse breedte van deze strook zal de teelaarde worden verwijderd (fig. 1.3-1). Na afloop van de werken worden deze terreinen hersteld en teruggebracht naar de oude situatie. Hiervoor wordt gewerkt met een diepwoeler om verdichting van de bodems tegen te gaan. Deze bodems zullen tot op een diepte van ca. 1m onder het maaiveld verstoord worden.

Figuur 1.3-1 Modelprofiel afpaling en inrichting werkzone op private percelen (© Aquafin).

Het terrein voor grondverbetering (zone 9) bevat een totale omvang van ca. 2434m². Ook hier wordt de teelaarde volledig verwijderd waarbij eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen direct onder (maar ook deels in) deze ploeglaag aanwezig kunnen zijn. Verder archeologisch vooronderzoek door middel van bodemingrepen moet bepalen of archeologische vindplaatsen daadwerkelijk aanwezig zijn, in welke mate ze opgenomen zijn in de ploeglaag en wat de implicaties daarvan zijn voor hun behoudenswaardigheid en de te nemen maatregelen.

1.4. Waardering van een archeologische site

We beschouwen het potentieel tot kennisvermeerdering ter hoogte van zone 1, 2, 3, 4, 5, 9 en 13 op twee niveaus. Enerzijds met betrekking tot steentijdvindplaatsen en anderzijds met betrekking tot sporenvindplaatsen.

Met betrekking tot steentijden kunnen we vaststellen dat de kans op aantreffen van onverstoorte artefactenvindplaatsen eerder laag is. Gezien het maaiveld hoogstwaarschijnlijk onveranderd is gebleven, gaan we ervan uit dat eventuele vondsten uit het mesolithicum en paleolithicum zich in top van de huidige bodem moeten bevinden als gevolg van landbouwpraktijken, omwoeld in de huidige ploeglaag.

Met betrekking tot sporenvindplaatsen, gaande van het neolithicum tot de nieuwste tijden (met nadruk op WO-1 periode) is er archeologisch potentieel aanwezig gezien de top van de bodems bestaat uit een textuur B-horizont, waarin en -onder normaliter nog bewaarde archeologische sporen herkend kunnen worden. In de ruime omgeving werden immers reeds zowel in de beekvalleien als op de rand van de zandleemplateaus nederzittingsstructuren of archeologische sites met funeraire contexten teruggevonden. Deze sites kunnen getraceerd worden met behulp van een proefsleuvenonderzoek. Rekening houdende met de geplande

werkzaamheden (nood aan ruimtelijk inzicht) komen de zones van de nieuwe collectorwerken in open veld en de zone voor grondverbetering hiervoor in aanmerking.

1.5. Maatregelen

GATE adviseert een vervolgonderzoek met ingreep op de bodem door middel van proefsleuven. De resultaten uit de impactbepaling van de werken en de reeds aanwezige verstoringen laten toe een advieszone te selecteren voor verder archeologisch onderzoek. De secties die verder zullen worden opgevolgd zijn de nieuwe collectorwerken in open veld en de zone voor grondverbetering. Op andere secties van het projectgebied vinden of geen ingrepen plaats, of is het bodemarchief door de huidige infrastructuur reeds dieper verstoord dan het geattesteerde archeologische niveau.

Hoofdstuk 2: Programma van Maatregelen

2.1. PVM voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1.1. Administratieve gegevens

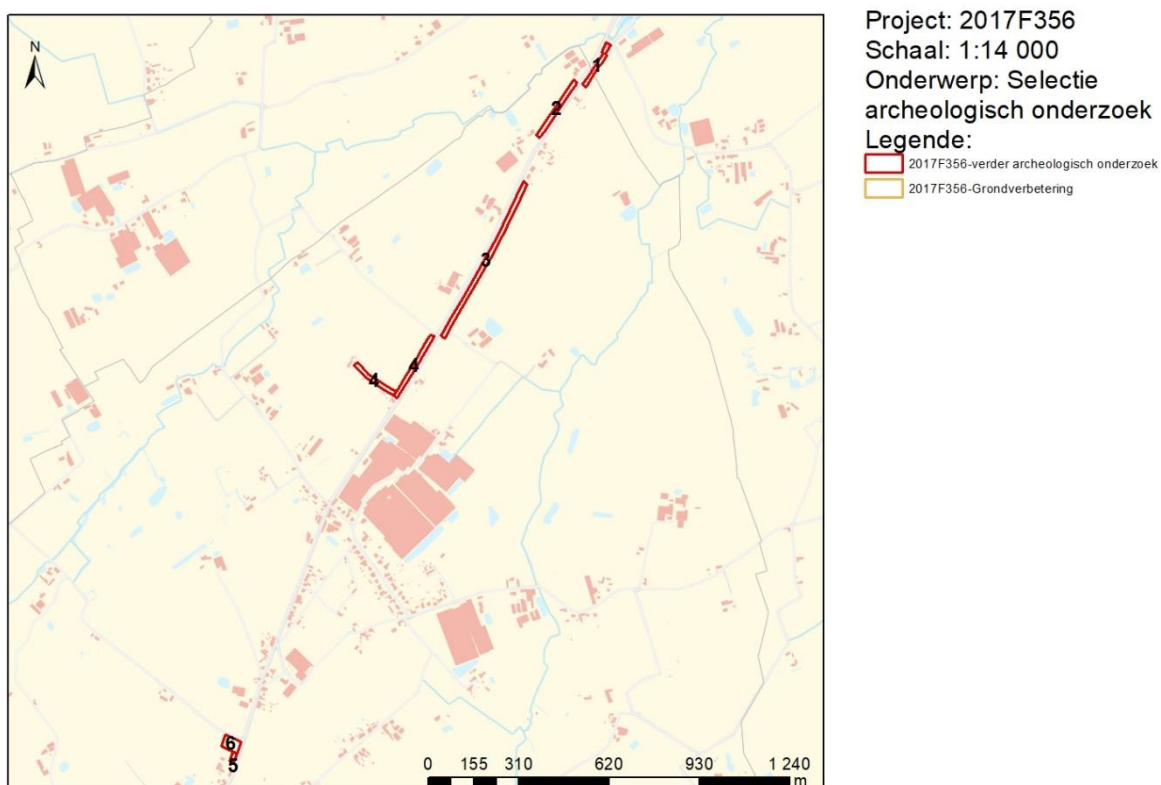
Locatie gegevens Moorslede: Ieperstraat, Roeselaarsestraat,
Spoorwegstraat en de Nettingstraat

Gegevens initiatiefnemer Aquafin nv, Dijkstraat 8, 2630 Aartselaar
BTW BE0440 691 388

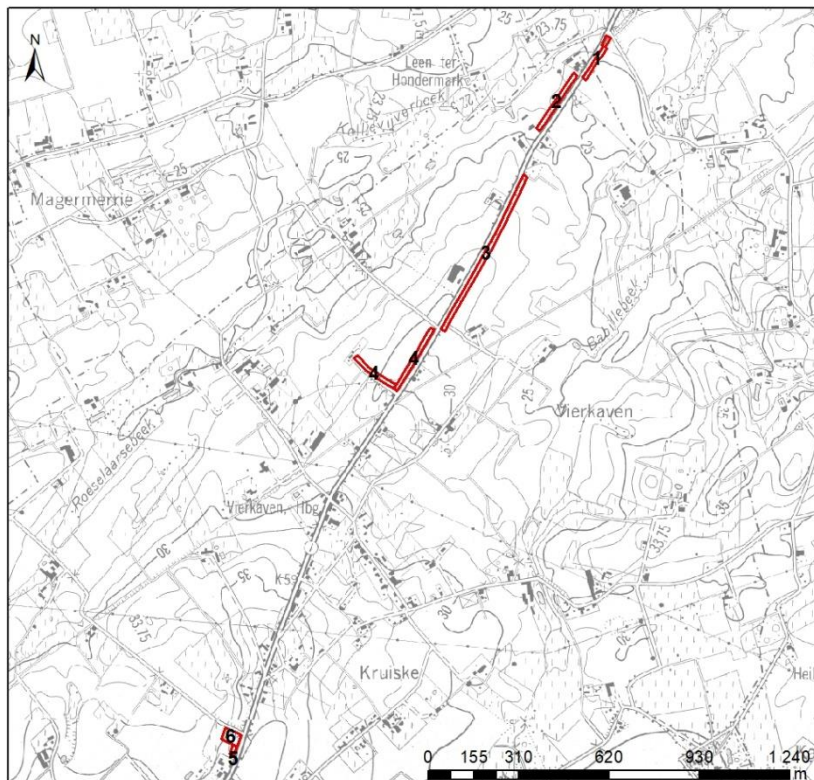
Bounding box X1: 60094,095 Y1: 180572,462
X2: 58889,593 Y2: 178051,314

Kadastrale gegevens Moorslede, Afdeling 1, Sectie A, Nr: 519B, 520B,
704P, 742, 743A, 774C, 796B, 798A, 800B,
881L, 882C, 884E, 894F, 894G, 907A, 908C

Roeselare, Afdeling 3, Sectie C, Nr: 528A, 529C

Figuur 2.1-1 Zones 1-6 voor archeologisch vervolgonderzoek aangeduid op de GRB-basiskaart (© Geopunt)

Project: 2017F356
 Schaal: 1:14 000
 Onderwerp: Selectie
 archeologisch onderzoek
 Legende:
 2017F356-verder archeologisch onderzoek
 2017F356-Grondverbetering

Figuur 2.1-2 Zones 1-6 voor archeologisch vervolgonderzoek aangeduid op de topografische kaart (© Geopunt).

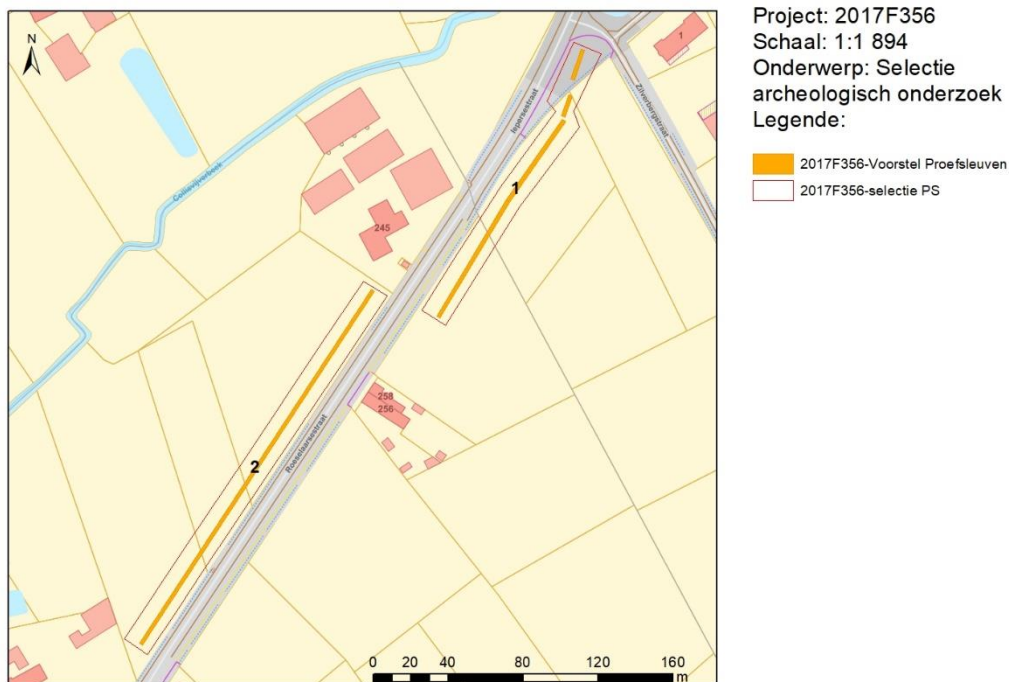
2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel van het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft m.b.t. de aanwezigheid en bewaring van archeologische vindplaatsen. Na het aantonen of weerleggen van dergelijke vindplaatsen dient een evaluatie gemaakt te worden van hun begrenzing, bewaring en datering, alsook van en de mate waarin werkzaamheden genoemden bedreigen. In functie hiervan worden de volgende onderzoeksvragen gesteld:

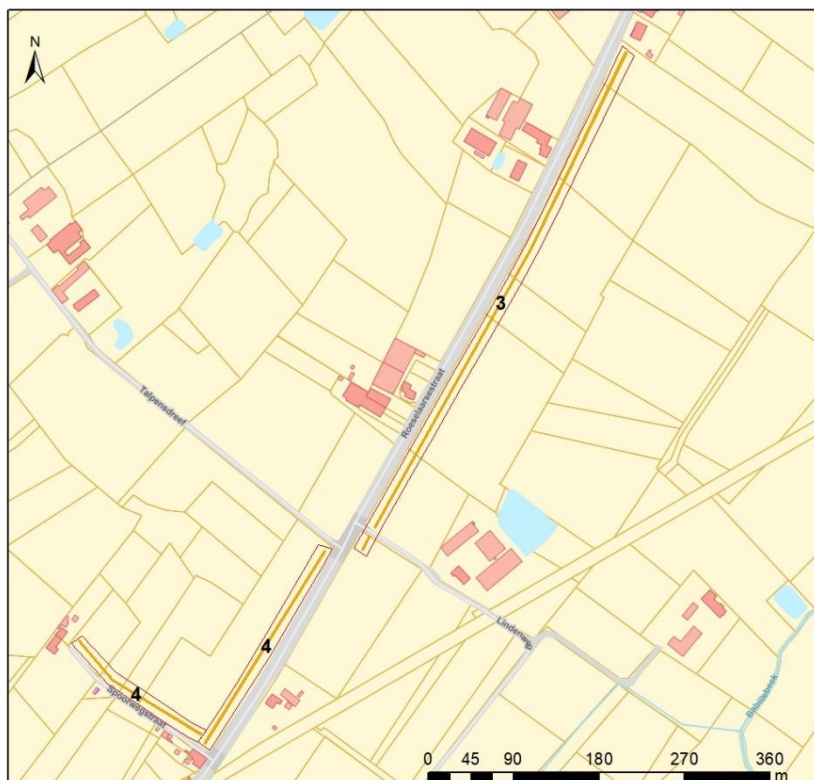
- Wat is de staat van de bodem? Is de bodemopbouw intact en is er sprake van onvoorziene bodemprocessen?
- Zijn er sporen aanwezig? Zijn deze van natuurlijke of antropogene aard? Wat is de relatie tussen de bodem(horizonten) en de archeologische sporen? Wat is de bewaringstoestand van gegeven sporen? Maken zij deel uit van één of meerdere structuren? Behoren zij tot één of meerdere tijdspannen? In welke mate is WO1-erfgoed aanwezig binnen het projectgebied?
- Kunnen uitspraken gedaan worden omtrent landschapsinrichting/-gebruik op basis van de sporen? Spreken we over een nederzetting, artisanale zone, funeraire site, of een conglomeraat?
- Zijn er, indien aanwezig, specifieke aspecten die extra aandacht verdienen in het kader van vervolgonderzoek? Is staalname hiertoe aangewezen?
- Wat is de precieze waarde van de archeologische vindplaats en weegt deze op tegen de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Hoe kan een eventueel conflict tussen beide het best gemitigeerd worden?

2.3. Onderzoeksstrategie, -methode en-technieken

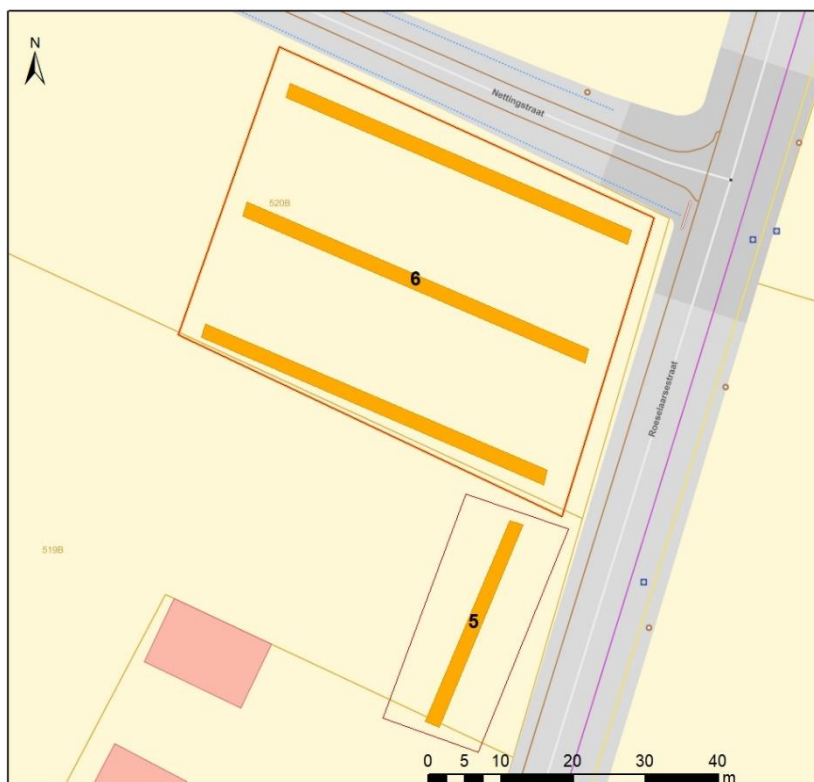
In het open veld wordt het verder archeologisch onderzoek uitgevoerd d.m.v. een continue proefsleuf (1,8 tot 2 m breed (bakbreedte)) in het midden van de voorziene werkstrook. Ter hoogte van de zone van grondverbetering adviseren we om te werken met parallelle proefsleuven met een onderlinge tussenafstand van de assen van minimaal 15 m. Lokaal zijn uitbreidingen van de proefsleuven mogelijk, om aangetroffen sporen of vondsten beter te evalueren i.e. kijkvensters. De dekingsgraad van proefsleuven én kijkvensters betreft in normale omstandigheden 10 à 12,5% van de totale oppervlakte, of de oppervlakte van een specifieke advieszone. Hier bedraagt de opp. van de advieszone ca. 24057 m². Figuren 2.3-1 t.e.m. 2.3-3 geven een benaderend sleuvenplan weer waarbij 3159 m² (sleufbreedte 2m) wordt bestudeerd.

Figuur 2.3-1 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 1 en 2 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

Figuur 2.3-2 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 3 en 4 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

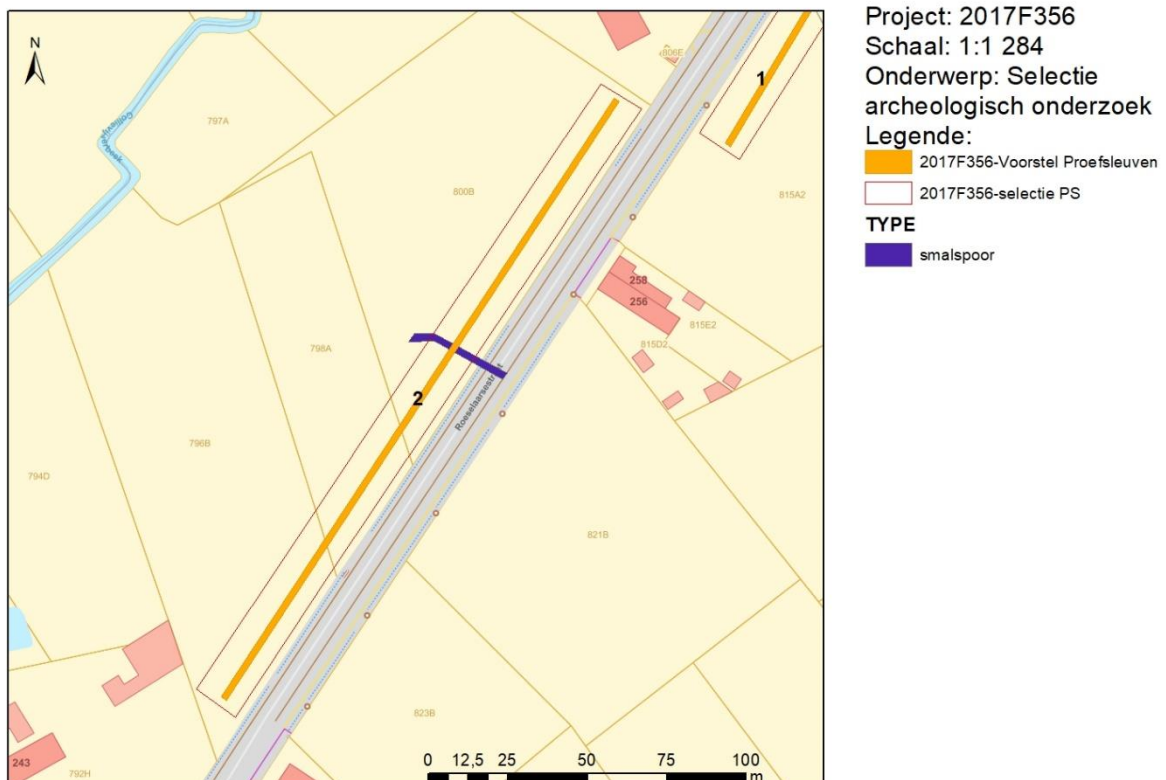

Figuur 2.3-3 Projectie richtinggevend advies proefsleuven zone 5 en 6 t.o.v. GRB-basiskaart (© geopunt).

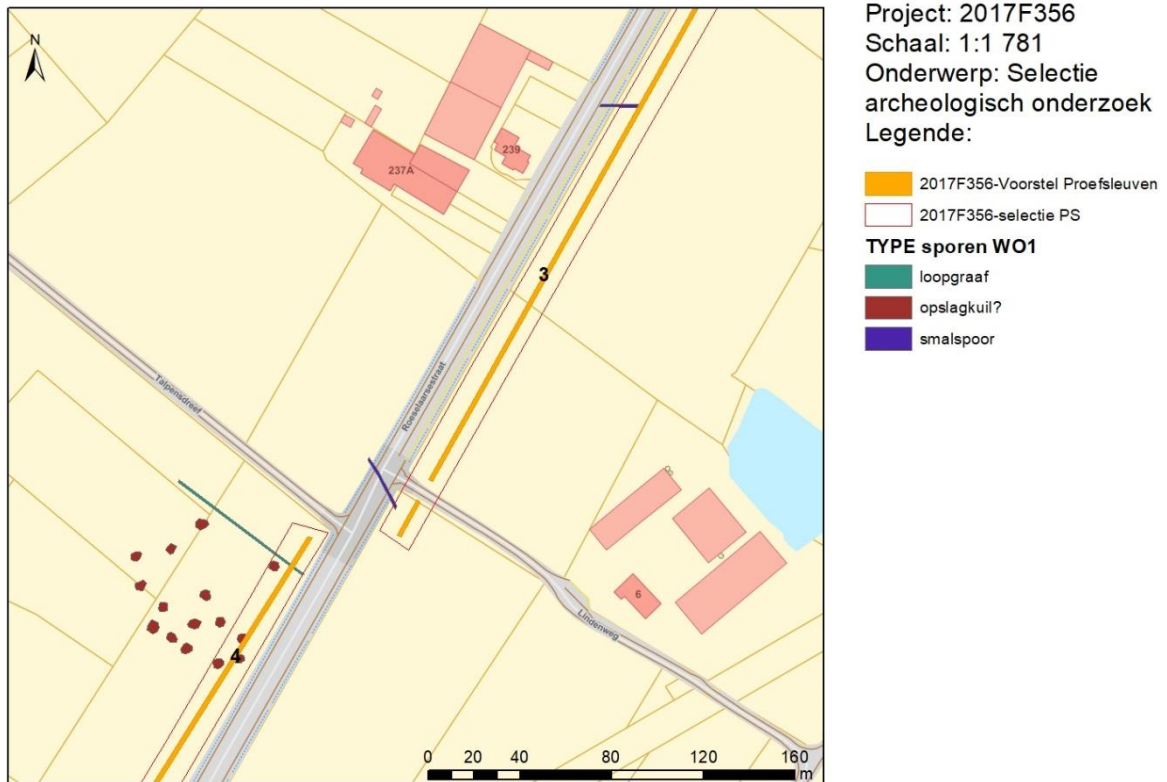
Deze methode is kosten-baten de meest efficiënte methode en was voor het in voegen treden van het nieuwe Onroerendergoeddecreet de meest gangbare manier om in rurale gebieden proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Voor wat betreft het proefsleuvenonderzoek dient een team van archeologen ingezet te worden waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken en/of opgravingen in zandleemgronden [min. 5 door OE goedgekeurde rapportages]. Gezien de relatief eenvoudige bodemopbouw volstaat de inzet van een assistent- aardkundige met min. 3 door OE goedgekeurde rapportages voor de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

Gezien de ligging van het projectgebied nabij de frontlijn uit de periode na de Derde Slag om Ieper is de mogelijkheid om niet-ontploffte munitie aan te treffen. Luchtfoto's uit 1918 tonen bovendien tientallen tot honderden kraters en geven aan dat het landschap zwaar werd beschoten. Om het proefsleuvenonderzoek vlot en veilig te laten verlopen wordt bijgevolg geadviseerd om de werkzones op de aanwezigheid van eventuele munitie te laten onderzoeken door een OCE-deskundige. Deze OCE-deskundige dient het traject van de proefsleuf op voorhand te scannen en mogelijke munitie aanduiden in het veld. Tevens begeleidt hij/zij ook het archeologisch team tijdens de aanleg van de proefsleuven en neemt hij/zij de begeleiding van de kraan over ter hoogte van zones met mogelijke munitie. In de zones 2, 3 en 4 kunnen bovendien WO-1 sporen verwacht worden, het gaat om oefenloopgraven, een verbindingsloopgraaf en eventuele opslagkuilen.

Figuur 2.3-4 Aanwezigheid WO-1-sporen t.h.v. zone 2 geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).

Figuur 2.3-5 Aanwezigheid WO-1-sporen t.h.v. zone 3 en 4 geprojecteerd op de GRB-basiskaart (© Geopunt).

2.4. Criteria bepaling onderzoekshandelingen vervolgonderzoek

Lokaal zijn uitbreidingen/afwijkingen van het sleuvenplan mogelijk in functie van een betere registratie van het nog eventueel bewaarde archeologische erfgoed.